

LES LLETRES

El sentit d'humanitat en les obres literàries

La teoria de l'art —o la seva equivalent, de la literatura per la literatura—, no té avui els partidaris que tenia en néixer l'avantguardisme. Molt abans de l'any 1914, quan tants principis s'esmicolaren, la teoria de l'art perdé un nombre considerable d'adeptes. Però els que havien begut en les fonts inexhaustibles de l'humanisme, no podien creure que l'art fos el culpable d'aquell trasbals; i, tot admetent com una necessitat indefugible allò de la humanització de l'art, admetien també, com una de les veritats permanents i immutables, la seva dignificació.

L'artista ha d'afrontar tots aquells problemes que l'art planteja, com una cosa essencial; però l'artista, de més a més, és home, i com a tal ha de fer que el seu art tingui un sentit d'humanitat, de consistència biològica, sense la qual tota manifestació artística esdevé incompleta. Dels clàssics, tant com l'art, n'admiram el sentit humà. És més: aquells clàssics que perderen aquest sentit, ens semblen avui models merament arqueològics. En canvi els altres, els que sabien humanitzar l'art, els trobem tan actuals com els autors contemporanis.

I és que l'art —i la literatura sobretot— no fa altra cosa que recollir episodis reals de la vida; i aquests episodis, òhuc els que semblen més banals, tenen un ressó que no s'esvaeix mai del tot.

La teoria de l'art pur, només pot ésser mantinguda en el sentit d'elegir l'art fins a la màxima perfecció possible. Però no en el sentit de despul·lar-lo del seu contingut humà i fer-ne una expressió merament plàstica, de marbre-rosa.

La literatura és alguna cosa més que l'art del llenguatge. En aquest art —el qual ens cal depurar tant com puguem— hi hem d'infondre els accents personals de la nostra sensibilitat, accents que són un reflex permanent de la societat del nostre temps. L'individu, no és mai altra cosa que una part de la societat i de l'ambient en el qual ha d'actuar. Una individualitat fol·la, no aconsegueix altra cosa que quedar-se lamentablement.

La humanització de l'art, per tant, fa que les creacions literàries siguin alhora creacions socials, en el sentit més pur d'aquesta paraula. Sense que l'autor hagi de renunciar en cap cas als seus propis sentiments, en l'exposició dels quals farà cristal·litzar el seu estil i la seva imaginació, ha de comportar-se sempre com un

home de la seva època vivint i compartint els anhels dels contemporanis amb els quals ha de barrejar-se.

Aquest contingut social farà que la literatura —a través de les seves diverses manifestacions— esdevingui un document indispensable per a la història de la humanitat. No oblidem que les creacions literàries de tots els temps, òhuc les dels pobles orientals, contenen un ressó dels sentiments i les ambicions predominants en les llunyanes èpoques en les quals foren elaborades. Amb doble motiu, per tant, les creacions literàries d'avui han de recollir tot allò que germina dins la societat present.

Tornant als clàssics, allò que sovint ens admira més de les elucubracions llurs, és aquell caire d'actualitat que tenen els personatges d'algunes novel·les o epopeies. Recollint expressions i raonaments dels dits personatges observem nombrosos punts de contacte, repetides coincidències amb els neguits i els afanys que fan moure els homes d'avui, com feren moure els homes d'ahir. I és que la humanitat, d'ençà dels orígens de la civilització, no fa sinó giravoltar entorn d'uns principis els quals, a voltes, hom diria que no són altra cosa que la raó de la seva mateixa existència.

Es precis, per tant, que els literats accentuin en les obres llurs, l'aspecte humà en un sentit de superació i d'universalitat. Que allò que sovint diem tot llegit els clàssics, puguin dir-ho els nostres successors dels literats contemporanis; puix que una literatura divorciada absolutament de l'ambient i de l'època en la qual s'ha format, fóra senzillament una cosa monstruosa. Però d'aquest ambient i d'aquesta època ha de sublimar-se, més que els defectes i les tares, més que els viciis i les defeccions, les qualitats positives, els sentiments genuïnament humans. No l'obsessió d'una minoria, la fòbia d'un estament o d'un grup; ans el hatec que s'emporta una col·lectivitat. Com més profund sigui el ressó que hom aconsegueixi donar d'aquest batec, més perdurable serà la creació literària que sapiga reproduir-ho.

Vetllem perquè l'art que vesteix aquesta literatura sigui tan perfecte, tan digne com permetin els seus materials; però pensem que aquest art sense un alè de vida, sense un accent d'humanitat, esdevindria un intent fallit.

J. ALBERT

ELS JOCS FLORALS

He de confessar, abans d'entrar en el present treball, que no tinc el gust de conèixer personalment a cap dels respectables senyors que componen el Jurat dels Jocs Florals, així com tampoc al senyor Salvador Perarnau, guanyador de la flor natural d'enguany.

Feta aquesta advertència, cosa absolutament essencial per al meu propòsit, entro en el tema que m'interessa.

De bastants anys ençà vinc seguint el procés dels Jocs Florals barcelonins, cosa aquesta que faig com a simple i senzill admirador i, al mateix temps, com a lector de la poesia premiada amb la flor natural.

Deixant a part els premis concedits anys enrera, parlarem de la poesia d'enguany.

No crec que els senyors que componen el dit Jurat, respectables en tots els conceptes, hagin estat molt encertats en la concessió del premi, puix que la poesia «Mimosa, flor de febrer» no té res de particular per a ésser digna de tanta distinció com és la flor natural.

Si no estic mal assabentat, el premi de la flor natural, sempre s'ha concedit, i crec que encara segueix essent igual, a la poesia que millor cantí l'amor. El cant a l'amor és el que correspon al digníssim premi, el màxim premi que es concedeix en els Jocs Florals.

Hom resta meravellat quan, llegint «Mimosa, flor de febrer», veu que el Jurat qualificador concedeix el suprem premi a una poesia que no té altre mèrit que unes quantes paraules boniques, una polidesa bastant fina en el llenguatge i un vers un xic senzill... i res més. Però si bastant menys. Perquè la poesia del senyor Perarnau, és pobra; és tristament pobra d'inspiració i d'amor. D'amor dic? En les seixanta ratlles que tenen els versos del senyor Perarnau, que per la seva gran senzillesa poètica no m'atreveixo a anomenar-la poesia, no he sabut trobar, ni una ratlla, ni tan sols un mot, que d'amor parli.

No comprenc com els senyors del Jurat no han sabut veure una cosa tan clara i neta com és la falta del que imposa i és obligat per a l'adjudicació de la flor natural.

Influència? Desencert en la decisió? No voldria ofendre els senyors del Jurat ni el senyor Perarnau, però el fet insòlit que un premi tan magnífic, com és la flor natural, hagi estat adjudicat a uns versos tan pobres, a uns versos que de seixanta ratlles no tenen ni un mot per a l'amor; a uns versos que ens expliquen, sense gens d'inspiració, que una flor anomenada mimosa és groga com una noia malalta; a un vers, en fi, que al final és fluixíssim, és trist, és un no res com ho són tots ells, per a tenir la pretensió d'assolir el pomell de la flor natural, em dona lloc al dubte.

No us ofengueu, senyor Perarnau; però si és cert que sou veritablement sincer i amant de la poesia, així com dels Jocs Florals, convindreu amb mi que el vostre treball no és mereixedor de guanyar la flor natural. I si he tingut l'atreuiment d'insinuar el de la influència, no ha estat altre el motiu que establir aquesta disjuntiva: o ha estat la influència el que ha aconseguit el premi per a la vostra poesia, o bé els senyors del Jurat no han sabut concedir-lo.

Però sia qualsevol el motiu que hagi estat per a ofrenar-vos tal distinció, no crec sigui d'aquesta manera com es mantindrà el prestigi dels Jocs Florals, puix que desencertats tan grans com el present, no diuen molt en favor de les nostres lletres? Que és la millor poesia presentada la del senyor Perarnau? No ho discuteixo; però si així fos, convindrem tots plegats que el millor i el més just hauria estat deixar el premi desert, com ho ha estat el premi Cambó.

UNA MARIA MILLOR

Es millor que les altres Marias perquè ha estat torrada en els forns elèctrics més perfeccionats i conté els aliments més frescos i sans que donen les muntanyes del Nord. Galeta fina i nutritiva.

MARIA ARTIACH

PAQUET 200 GRAMS, UNA PTA DE 100 GRAMS, 50 CÈNTIMS

Perquè concedint a un treball que per sí sol crec jo no té els suficients mèrits per assolir tan preuada i valuosa distinció, no es fa altra cosa que treure-li el significat de «A la millor poesia que cantí l'amor».

I no solament això, sinó que donem a entendre als de fora de casa, i òhuc als de dintre, que no hi han poetes el suficientment bons per a ésser mereixedors de guanyar la flor natural; que d'ésser-hi, no es molesten a prendre-hi part perquè desconfien. I si és que n'hi ha i no han estat premiats, demostra que els senyors del Jurat han tingut molt poc encert. I òhuc més, si ja sabien que no era «Mimosa, flor de febrer» la poesia que es mereixia ésser la guanyadora, han demostrat que el senyor Perarnau tenia bons padrins.

Dit això que antecedeix, faré constar, tanmateix, que no voldria, ni és el meu intent, que es donin per ofesos els dits senyors, perquè jo no faig altra cosa que exposar l'opinió que m'ha meregut la concessió de la flor natural d'enguany, amb un llenguatge prou clar per a poder adjudicar aquella dita tan nostra: Clar i català.

No voldria que se'm pogués titllar de mal intencionat ni d'emprar paraules de doble sentit, i plenes de confusionisme. Ans al contrari, he

procurat dir-ho ben clarament i valentment, tenint la certitud de la responsabilitat que això pot comportar.

Però, com dic al començament de l'article, tenint l'avantatge de no conèixer a cap dels que he citat, puc dir clarament que no em guia altra intenció que l'afany nobilíssim que a la nostra terra es purifiquin tots els concursos literaris, començant pels Jocs Florals, que jo els considero com genuïnament representatius de la poesia catalana, fins els més modestos i senzills.

Sols així, crec jo, és com s'arribaran a mantenir totes les activitats literàries a Catalunya, donant-les un caire marcadament fort i sincer, al mateix temps que la sensació que en les coses d'aquí s'obra i es porten a cap per la llua que poden tenir els treballs en sí mateixos.

Si no ho fem així, els Jocs Florals, malgrat i volent presentar-los com a una representació dels seus tres primers premis: amor, fe i pàtria, no seran altra cosa que una trista i pobra paròdia dels mateixos Jocs.

I això, no ja per als qui ens interessa tota mena de literatura, sinó per a tot poble culte i ple de vida com ho és Catalunya, és ben poc afortunat.

GENAR MINETO

L'EXPERIÈNCIA EN LA FESTA DEL LLIBRE

L'OPINIÓ DELS ESCRIPTORS

L'escriptor *Alfons Maseras*, per la seva part, ens ha dit:

«En poc podré ajudar-vos, car la meua experiència sobre la Festa del Llibre és molt mitigada per no dir nul·la. Sempre he evitat que un llibre meu sortís per aquella data i crec que el principal inconvenient està en el gran nombre de llibres que es posen a la venda expressament en aquell dia. Penseu, per altra banda, que l'eficàcia de la «diada», en ordre al que seria interessant que ho fóra, és molt petita i hauria de treballar-se perquè no esdevingués així.»

Josep Janés i Olivé, poeta i director de la publicació «Novel·les i Novel·listes», diu:

«El que hauria de fer-se és canviar la data, que ha estat posada un xic arbitràriament per circumstàncies que no interessen al públic i que òhuc desconexen, per aplicar-hi un jorn més adient. També s'haurien d'evitar els abusos que en nom d'ella es cometem i que desvirtuen la seva significació.»

Sebastià Joan Arbó, novel·lista, diu:

«Sols una cosa bona es pot fer amb la Festa del Llibre: suprimir-la. Perquè s'esdevé que sols representa una oportunitat per al llibre buit i superficial, que surt cridant i avalatant. Per al llibre bo, per al llibre que cal difondre i pagar, no serveix absolutament de res.»

Olaquer Mullor, poeta i director de la col·lecció «Els nostres poetes», ens ha dit:

«La Festa del Llibre la trobo bé des del punt de vista sentimental. Quant al seu sentit pràctic, és ben petit per als llibreters i nul per a la cultura, car les obres que acostumen a tenir èxit de venda no són pas de les que enlairen l'esperit de la gent, que sols es recorda de la «diada» per a comprar algun llibre que li fa falta i que li costa així més barat o bé que compra algun llibre perquè així ho ha començat a establir el costum, però per la mateixa raó que compra tortells per sant Antoni i torrons per Nadal. Cal, però, no ésser pessimistes i és possible que amb el temps i treballant-hi, fem de la Festa del Llibre el que cal que sigui.»

Carles Soldevila, escriptor i publicista, ens diu:

Trobo bé la forma en què es realitza la festa i no crec que hi hagi motiu per a canviar-la; hi ha una cosa de suggestió popular que en un sol dia, viscut amb molta intensitat, obté la major eficàcia. Per altra banda, seria millor, sens dubte, que no hi hagués motiu per a realitzar-la i que la veritable Festa del Llibre durés tot l'any. Però si el nostre poble necessita que en aquestes qüestions se l'esperoni, és preferible esperonar-lo i empènyer-lo, a deixar que les coses segueixin sense intentar canviar-les.

I, per finir, reproduirem l'opinió que ens ha donat un jove i valuós escriptor, que vol servir l'incògnit; diu així:

«No em sembla bé tal com la «diada» es realitza. M'agradaria si la data no tingués aquesta finalitat única de vendre llibres. Fer una Festa del Llibre com es fa una fira del bestiar a Verdú, és cosa poc notable. Sols una intenció ha de tenir-se present: la d'encomanar al públic l'afecte i la consideració pel llibre. Altrament, no representa una manifestació de civilització sinó un negoci més. I no és pas això el que val la pena de fer.»

o o o

Fins ací les opinions dels escriptors. Moltes coses hem après ja a través de llurs paraules. No podem, però, encara, formular un judici definitiu. Manca una opinió força interessant i que aportarà, sens dubte, nous detalls de valor a aquesta enquesta: la del públic. Quan la coneixem, i unint-la a les anteriors, podem començar a formular algun judici, que si no l'escàs valor que nosaltres poguéssim donar-li, tindrà, almenys, el d'ésser més pròxim a una opinió totalitària.

SALVIA